

100 ÉVES A RENDŐRSÉG

ZSARU

MELLÉKLET

A RENDŐRSÉG KIALAKULÁSA

A CENTENÁRIUM ALKALMÁBÓL ÜNNEPÉLYES ÁLLOMÁNYGYŰLÉST TARTOTTAK MÁRCIUS 6-ÁN AZ ORSZÁGHÁZBAN. AZ ESEMÉNYEN DR. NÉMETH JÓZSEF EZREDES, A RENDŐRSÉG TUDOMÁNYOS TANÁCSÁNAK (RTT) ELNÖKE ELEVENÍTETTE FEL A TÖRTÉNELMI UTAT, AMIT A RENDŐRSÉG BEJÁRT. AZ ELŐADÁS ELKÉSZÍTÉSÉBEN KÖZREMŰKÖDÖTT PROF. DR. SALLAI JÁNOS EZREDES, A NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM RENDÉSZETTUDOMÁNYI KARÁNAK TANSZÉKVEZETŐ EGYETEMI TANÁRA ÉS ANDROVICZ GÁBOR PHD-HALLGATÓ, A RENDŐRMŰZEUM MUZEOLÓGUSA.

Dr. Németh József ezredes

Először az elnök azt említette, hogy „rend-őr” szavunk már Fogarasi D. János 1833-as Magyar-diák szó-könyvében szerepel a „politia” szó egyik jelentéseként, míg a „rendőrség” 1838-ban, Zsoldos Ignác Néhány szó a honi közbátorságról című könyvében jelent meg.

A RENDŐRSÉG SZÜLETÉSE

Az RTT elnöke beszélt a mai értelemben vett rendőrség megszületéséről, amely az 1848-49-es forradalom és szabadságharc időszaka tehető. 1848 júniusában felállították Pesten az Országos Rendőri Hivatalt, amely a kormány közvetlen képviselőjeként a rendőrség első kezdeményezésének tekinthető.

– 1849 májusában Szemere Bertalan belügyminiszter Hajnik Pált nevezte ki országos rendőrigazgatónak, és rendelkezett az állami rendőri felügyelőségek létrehozásáról – mondta dr. Németh József. – A szabadságharc bukásával ez nem valósulhatott meg, az

országos, államosított rendőrség létrehozása csak terv maradt.

Dr. Németh József ezután a kiegyezést követő időszakról beszélt, amelyben az ország rendőrsége állami és önkormányzati rendőrségekre oszlott. Ekkoriban a városok önkormányzatainak irányítása alatt álló rendőrségek képezték a rendőrség gerincét. Állami rendőrségek ott működtek, ahol az állam kiemelt fontosságot tulajdonított a rendfenntartásnak.

– A dualizmus időszakában három állami rendőrség működött a Belügyminisztérium irányítása alatt: a Budapesti Államrendőrség 1873-tól, a Magyar Királyi Határrendőrség 1906-tól és a Fiumei Állami Rendőrség 1916-tól, amelyek nem álltak egységes irányítás alatt – fogalmazott az RTT elnöke.

CÉL: A RENDŐRSÉG ÁLLAMOSÍTÁSA

A következő fontos rendőrségtörténelmi esemény az 1871-ben megtartott első kongresszus, amelyen emlékiratot fogalmaztak meg a reformok végrehajtása érdekében. Az első rendőrségi törvényjavaslat is a kongresszus hatására született, fő célja az országos rendőrség felállítása volt. 1886-ban és 1893-ban a városi rendőrkapitányok az államosítás megvitatására kongresszust tartottak, 1907-ben pedig megalakították a Magyarországi Rendőrtisztviselők Országos Egyesületét, amely fő

AKULÁSA

célként a vidéki rendőrsegek államosítását tűzte ki.

– Az államosítás ügyét az érintett városokban eltérően fogadták – összegezte dr. Németh József. – Az egyes városok vezetői éppen az állami kezelésbe vétel miatt halogatták a rendőrség fejlesztését, illetve féltették hatalmukat. A másik álláspont képviselői elenezték az államosítást, és attól tartottak, hogy jelentős terhet ró a településekre az állami rendőrség fenntartásához történő pénzbeli hozzájárulás.

A történet folytatásához az utolsó békeévekig kell visszanyúlnunk. Ekkor vett új lendületet a városi rendőrsegek államosításának előkészítése. A törvényjavaslat előkészítésével dr. Pekáry Ferenc budapesti főkapitány-helyettest bízta meg, aki 1912-ben, a városokat bejárva, széles körű adatgyűjtést végzett.

– Az I. világháború kitérése meggátolta az államosítással kapcsolatos munkát – említette az előadó. – 1918 elejére újabb törvényjavaslat készült, amelyet július 9-én Wekerle Sándor, a Belügyminisztérium vezetésével megbízott miniszterelnök nyújtott be a képviselőházhoz, de javaslatát nem fogadták el.

A Friedrich-kormány 1919. évi hatalomra kerülését követően kezdte meg a közigazgatás helyreállítását. Az antant katonai bizottsága ellenőrizte a rendőrség és a csendőrség újjászervezését, emellett a rendőrség mun-

káját a megszálló katonaság is gátolta. A kormány 1919. szeptember 22-én megtartott ülésén a Wekerle-féle törvényjavaslatot fogadta el, és október 1-jén az 5047. kormányrendelet formájában hirdette ki a magyarországi rendőrsegek államosítását, amely később az 1920. évi I. törvénycikkkel emelkedett törvényerőre.

IMMÁR EGYSÉGESEN

Az 1920-as évek elején ténylegesen kezdet vette az államrendőrség szervezeti és hatásköri kiépítése, egy új központi, egységes, állami rendőrség jött létre.

– Az államrendőrség területi megszervezése mintegy két évet ölelt fel, mivel az ország jelentős része ellenséges megszállás alatt állt, a meg nem szállt területeken pedig ellenőrző antantbizottságok működtek – foglalta össze dr. Németh József. – Magyarországon hét rendőri kerület jött létre, amelyek területei eleinte egybeestek a csendőrkerületi parancsnokságokéval, megőrizve a hatásköri elkülönülést. A kerületi főkapitányságok többsége a budapesti főkapitányság szervezeti szabályzata szerint irányította a rendőrképzést. Ha a szükség úgy kívánta, a rendőrnek jelentkezőket rögtön felvételüket követően szolgálatba állították. Kiképzésükre így csak utólag került sor. A Belügyminisztérium 1921 augusztusában országos rendőrfőkapitányi állást rendszeresített, amelyet elsőként

dr. Nádossy Imre korábbi igazságügyi miniszteri tanácsos töltött be. A Klebelsberg Kunó által irányított Belügyminisztérium 1922. április 11-én léptette életbe az új szervezeti és szolgálati szabályzatot, amely rögzítette az állománycsoportok tagozódását, az alá-fölé rendeltségi viszonyokat, ezzel megteremtette az egységes rendőrség alapjait. Az országos rendőrség irányítása és egysége a belügyminiszter személyében koncentrált. Ebben az évben elkezdődött a központi rendőrtisztviselői kar létrehozása is az egységes rendőrszemlélet erősítésére. A kormányfő és a belügyminiszter rendelkezései állandóvá, egyetemessé és intézményessé tették a rendőrség egyenruha- és fegyverviselésre jogosított alkalmazottainak és a detektíveknek a rendőrtisztviselői szakképzését, ezáltal megvalósították az állami rendőrség központi országos rendőrtisztviselői szaktanfolyamát.

Dr. Németh József a következő gondolattal zárta:

– Az események bizonyítják, hogy a nehéz, történelmi pillanatokban a rend és az egységesség igénye az egyetlen járható út egy kiegyensúlyozott, biztonságos polgári társadalom fenntartásához. Elődeink felelősségteljes, áldozatos szolgálata példa legyen a ma rendőrének. Éppen ezért minden rendőrnek fontos, hogy ismerje szervezetét, annak működését, történelmét, hagyományait, és hűen szolgálja a hazáját.

MINDEN TÉREN BIZONYÍTOTTAK

HOSSZÚ UTAT JÁRTAK BE A NŐK A MAGYAR RENDŐRSÉGNÉL, AMÍG ELJUTOTTAK ADDIG, HOGY MA MÁR TELJES JOGÚ TAGJAI A TESTÜLETNEK. ELŐREJUTÁSUKBAN SEGÍTETT A FELVILÁGOSULTABB HOZZÁÁLLÁS, AZ ÜGYBEN IGENCSAK AKTÍV MAGYAR RENDŐRNŐK SZERVEZETE, DE LEGTÖBBET MAGUK A NŐK SEGÍTETTEK, BEBIZONYÍTOTTÁK: VALAMENNYI RENDŐRI FELADATOT KIVÁLÓAN EL TUDJÁK LÁTNI.

Az amerikai Marie Owens 1891-ben a világ első rendőrnőjeként kezdte meg „detektív őrmesteri” szolgálatát a chicagói rendőrségen. Eközben Magyarországon a Székesfővárosi Magyar Királyi Államrendőrség a századfordulót megelőzően nőket csupán telefonkezelői, gépíró- és motozónői feladatokra alkalmazott. Utóbbiról már-már költői mondatokkal emlékezett meg a Budapesti Hírlap: „az a szemérmes impulzusból kinevezett asszonyság, aki a fogságba esett fehérszemélyeket megvizsgálja”.

ELŐSZÖR A GYÁMÜGYTERÜLETÉN

Mifelénk tehát akkoriban legfeljebb háttér munkát végezhettek, esetleg „szemérmes impulzusból juttatott feladatokat” láthattak el a nők. Olyannyira, hogy legendák szólnak a lányos képű Püspöky Sándor detektívről, aki női kolléga híján 1911 körül női ruhába öltözve, Jo-

hanna álnéven épült be a rosszlányok közé.

Nők 1945-ig a testületben egyenruhásként a fegyveres állományában nem szolgálhattak. 1945 márciusában az újjászervezett budapesti rendőrség a létszám feltöltése érdekében a nők felvételi kérelmét is befogadta. Kétszázan jelentkeztek, húszan feleltek meg a követelményeknek, közülük végül 18-an tettek sikeres vizsgát. Külön egyenruha híján tábori sapkában, jókora férfibakancsban, magyar–orosz feliratú karszalaggal és madzagos puskával látták el a szolgálatot.

Sokan gyermekvédelmi feladatot láttak el, hiszen a II. világháború után sok árván maradt gyermek élt az utcán, és lopásból tartotta fenn magát. Erről beszélt egy interjúban Kincses Ildikó dandártábornok, aki nemrég vonult nyugállományba, előtte alapítója, majd 25 évig vezetője volt a

sem volt kegyes hozzájuk: eleinte csak Hekus Lonciként emlegették őket.

1947-ben már az egész országban toboroztak nőket. Felvételre az a 20–30 év közötti, legalább 155 cm magas, ép, egészséges, a szolgálatra testileg alkalmas nő jelentkezhettek, aki büntetlen előéletű és politikailag megbízható volt, írni-olvasni tudott, és írásban kötelezte magát, hogy legalább öt éven át teljesít szolgálatot.

1948 elején 122 tanulóval elindult az első női rendőrtanosttály, a karhatalmi és lövészetiképzés mellett tagjai tanultak alapfokú ismereteket (mennysiségtan, írás, helyesírás, fogalmazás, rajzolás, földrajz és egészségügyi ismeretek) és szakmai tantárgyakat (szolgálati szabályzat, bűnügyi és kihágási rendszert, nyomozást, szervezési és ügyviteli szabályzat). Később igyekeztek a nőket a szolgálat valamennyi területére elhelyezni, további képzések alanyai lettek. Mindezek ellenére számuk a rendőri vezetők között még az 1950-es évek közepére sem érte el a rendőrség állományának egy százalékát.

AZ ÜVEGPLAFONON ÁT

Bár a fenti adat hosszú ideig nemigen változott, lassan-lassan azért mégiscsak kivívták a nők azt az elismerést, ami őket megilleti. Ez még akkor is igaz, ha eleinte sok esetben nem tartották őket egyenrangú munkatársaknak, így naponta kellett bizonyítaniuk szakmai hozzáértésüket és rátermettségüket. Az 1970-es évektől a kormányzat által bevezetett számos intézkedés és nőknek nyújtandó kedvezmény jelentősen javította a helyzetüket az állomá-

nyon belül. Aztán elérkezett az 1980-as évek második fele, amikor a rendőrség állományában lévő nők iskolázottsági szintje magasabb lett, mint a férfiaké! Akik így aztán könnyebben juthattak vezetői beosztásokba. A rendőrnők foglalkoztatása a sajátos feladatokból adódóan elsősorban igazgatásrendészeti, egyes állambiztonsági és bűnügyi, valamint személyzeti, oktatási, anyagi-pénzügyi, egészségügyi és adatfeldolgozó területen valósult meg.

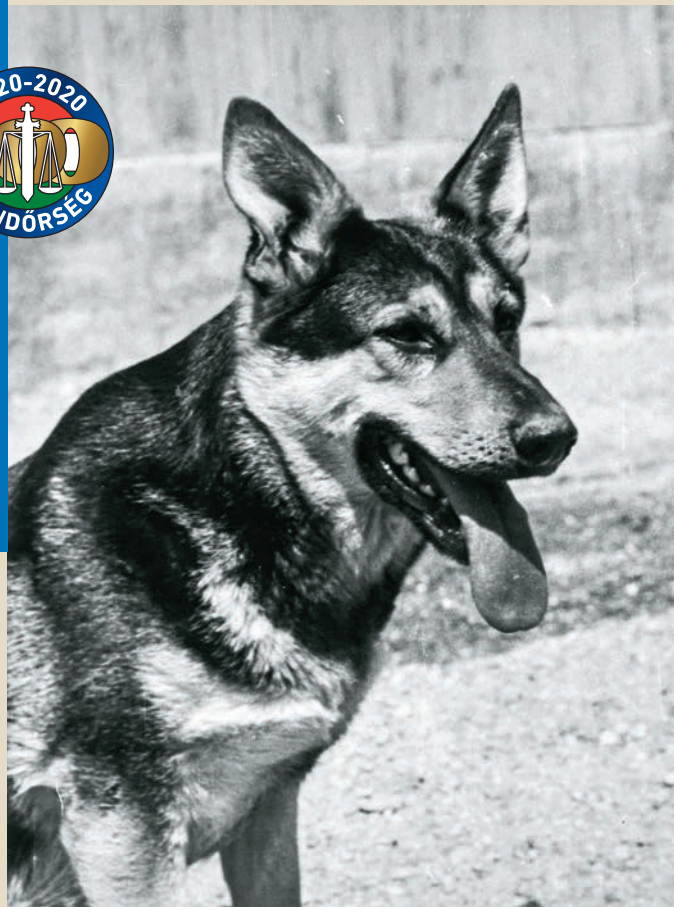
A nők helyzetének javításáért sokat tett a már említett Magyar Rendőrnők Szervezete is. Ezzel kapcsolatban ismét Kincses Ildikót kell idéznünk, aki az említett interjúban arról beszélt, hogy szervezetük megalakulásának célja az volt, hogy minél több nő minél nagyobb megbecsüléssel alkalmazzanak az állományban. A szervezet abban támogatta a nőket, hogy azonos, de legalább hasonló életpályát futhassanak be, mint a férfiak. Kincses Ildikó gyakran emlegette az üvegplafon-elméletet is, amely a nők pályáját ahhoz hasonlítja, mint ha egy üvegplafon alatt igyekeznének magasabbra jutni. Látják, hogy van feljebb, de nem jutnak át rajta. Azzal, hogy ő lett a hazai rendőrség első női dandártábornoka, mindenesetre ütött egy rést ezen a plafonon. És ha a mai helyzetet nézzük, a nők a rendőri munka immár valamennyi szakterületén jelen vannak. Létszámuk az igazgatásrendészetben a legnagyobb, de a teljes állomány közel harmada nő, köztük a hivatásosok száma tízezer körül jár.

Bebizonyították, hogy munkájuk semmivel sem értéktelenebb, mint a férfiaké, és rendőri tevékenységük ma már teljesen elfogadott. Johanna úrra már nincs szükség.

Magyar Rendőrnők Szervezetének. „A háború után, a romok között bujkáló árvák begyűjtésében a nők sokkal eredményesebben tudtak dolgozni, mint a férfiak. Főleg ezen a területen kezdtek először nőket hivatásosként foglalkoztatni. Később közlekedési ügyekben jelentek meg női rendőrök, legkésőbb a közterületi és a bűnügyi munkába sikerült betörniük. A rendőrségen mindig is az igazgatásrendészeti területén foglalkoztatták a legtöbb nőt.”

KIÁLLÍTÁS

Tavaly a Rendőrmúzeumban Nők a magyar rendőrségnél című, időszakos tárlat egyebek mellett korabeli fényképekkel idézte meg a nők rendőrségi munkájának kezdeteit is. Láthattuk a korabeli felvételi egyik fura pillanatát, melyen a nőknek fürdőruhában kellett a felvételi bizottság elé állniuk, bizonyítandó, hogy erős, egészséges testalkatúak. Láthattuk aztán a Nőbajtársak cselgáncstanfolyama című felvételt, amelyen a hölgyek csizmában, kosztümben küzdenek, és korabeli felvételek tanúsították azt is, hogy amikor egy rendőrnő igazoltatott például egy kalapos férfit, az szemmel láthatóan nehezen fogadta el a helyzetet. Végül a vicclapok karikatúristái sem kímélték a rendőrként dolgozó hölgyeket, és a köznyelv

ELVÁLASZTHATATLANOK

AZ EBEK MÁR AZ 1870-ES ÉVEKTŐL MEGJELENTEK A HADVISELÉSBEN IS. HAMAR KIDERÜLT, HOGY JÓ SZAGLÁSUK MIATT TÖBB FELADATRA IS ALKALMASAK, PÉLDÁUL A NYOMKÖVETÉS ÉS A BÜNYLDÖZÉS TERÜLETÉN IS IGEN SIKERESEK.

Magyarországon a szolgálati kutyás rendőrségi tevékenység a nyomkövető szakterületen jelent meg, első ízben 1886-ban a fővárosi állománynál. Az I. világháborút követően a rendőrség egyre nagyobb érdeklődést tanúsított a szolgálati kutyák alkalmazhatóságának irányai iránt. A szolgálati kutyák fejlesztésének érdekében 1921-ben megalakult – és 1946-ig működött – a Magyarországi Rendőr- és Védőkutya Egyesület.

A rendőrkutyák tenyésztésének és nevelésének központja 1926-tól Kispesten, a rendőrkapitányságon volt. Akkor nyolc állattal kezdődött a kiképzés és a tenyésztés. Már akkor is volt olyan szolgálati kutya, akire büszkék lehettek. A Szegedi-Kóbi-Bikfi névre hallgató négyéves pulikutya az 1934-ben Bécsben megrendezett munkakutyaversenyen szerezte meg az első helyet.

Már akkoriban kikötötték a rendőrségnél, hogy csak olyan ember vállalja ezt a

feladatot, aki elkötelezettséget érez a szolgálati kutyával való munka iránt, és ragaszkodik „társához”. Régóta köztudott dolog, hogy a kutya legjobban kifinomult, legnagyobb teljesítményekre képes érzékszerve az orra. Az ember nyomot

követő kutya nem a saját kedvteléséből, a saját gyönyörűségére, hanem a gazdájáért dolgozik. A gazda magatartása, szakértelme jelentősen befolyásolja tehát az eb nyomkövető munkáját. A kiképzőnek a nyomkövetés során irányítania és segítenie kell az állatot. Hős rendőrebnek számított Kántor, aki minden idők legeredményesebb magyar nyomozókutyája is egyben.

Kántor vezetőjével, Tóth Tiborral 1953 és 1964 között dolgozott együtt. A páros ez idő alatt 536 esetből 279 bűnügyet oldott meg sikeresen. A nyomozókutya szolgálati baleset következtében vesztette életét, vezetője 100 szál vörös rózsával búcsúzott tőle. A hetvenes évektől egyre nagyobb teret kapott a kutya megjelenése a bűnyűldözésben. Ma a szolgálati kutyák továbbra is elválaszthatatlanok a magyar rendőrségtől. Kiképzésük Dunakeszin folyik a Rendőrségi Oktatási és Kiképző Központ területén.

NYEREGBEN

A HAZAI LOVAS RENDŐRSÉG TÖRTÉNETE AZ OSZTRÁK–MAGYAR MONARCHIA KORÁIG VEZETHETŐ VISSZA. 1886-BAN ALAPÍTOTTA A KÉSZENLÉTI RENDŐRSÉG (KR) LOVAS ALOSZTÁLYÁNAK ELŐDJÉT. A KÖTELEKÉBEN SZOLGÁLÓK, ILLETVE A NÉGYLÁBÚIK SZÁMÁRA ÉPÜLT FŐVÁROSI HADI ISTÁLLÓ ÉS AZ AZT KÖRÜLVEVŐ ÉPÜLETGYÜTTES MIND A MAI NAPIG A MAGYAR LOVAS RENDŐRÖK OTTHONA.

A 134 esztendővel ezelőtt épített létesítményben egykoron 105 lovat tartottak. Bár ez a szám napjainkban 39 egyed, mégis, a hazai lovas szolgálat egyfajta reneszánszát éli. Volt idő, amikor úgy tűnt, a technika fejlődése a patások eltűnését okozhatja a fegyveres testületeknél. A rendőrség lóállományát még a második világháború harcaiban is alkalmazták, az 1956-os forradalom és szabadságharcban azonban nem, ugyanis az azt megelőző évben a szervezetet felszámolták. Egy évvel később a lovas alosztály újjáalakult.

– A hatékonyabb működés érdekében a lovas alosztály 2004-ben átkerült a Budapesti Rendőr-főkapitányságtól a Készenléti Rendőrség irányítása alá – magyarázta Madarász Róbert őrnagy, a Készenléti Rendőrség lovas alosztályának vezetője.

Ettől kezdve a lovas rendőrök az ország egész területén láttak el szolgálatot, hagyományosan bizonyos magyar lófajták nyergében ülve. Akkoriban az erre alkalmas lovakat a rendőrség a somogyvári lovasbázisán tenyészette. Miután ezt bezárták, a nagy állami ménesekhez került a feladat. Jelenleg a mezőhegyesi ménesbirtokon folyik a munka. A lovas rendőrök által végzett feladatok az utóbbi években sokat változtak.

– A csapatszolgálati és tömegkezelési feladatok napja

inkban kisebb súllyal bírnak, de a sportmérkőzéseken, ünnepségeken és megemlékezéseken továbbra is jelen vannak a lovasok. Inkább reprezentatív jelleggel vesznek részt a lovas rendőrök, akiknek a Készenléti Rendőrségen kívül a Szabolcs-Szatmár-Bereg és a Hajdú-Bihar Megyei Rendőr-főkapitányságnál is van állományuk, és a jövőben Zala és Veszprém megye is csatlakozhat hozzájuk – tette hozzá Madarász Róbert őrnagy.

A lovas rendőrök főbb tevékenységei közé sorolhatók a határszolgálati feladatok az ország egyes részein. A lovas szolgálatban lévők mindezekon kívül a fővárosban, illetve a balatoni régióban is teljesítenek feladatokat a nyári időszakban a

SZOLGÁLATOK 100 ÉVE

turisták által gyakran látogatott helyszíneken.

Érdemes megemlíteni a Mosonyi utcai rendőrségi épületet is. A XIX. század végén erre a célra építették, és egyidős a Budapesti Rendőr-főkapitánysággal. A rendőri feladatok mellett a Nemzeti Lovas Díszegység is kö

tennivalót ad a lovas rendőrségnek. Úgynevezett huszár-egységet állítanak ki protokolláris vagy kulturális rendezvényeken. A szerteágazó feladatok különböző napi rutint igényelnek. Szigorú lóápolási szabályaik vannak, de a huszárfelszerelések karbantartása is fontos.

Szívesen vesznek fel új, kitartható tagokat is maguk közé. A jelentkezőknek először meg kell szerezniük a rendőri képesítést, ezután pedig egy öt hónapos tanfolyam következik. Mivel alacsony a fluktuáció, legalább három-négy évet kell várakozni a pozíció betöltéséhez.

MOTORIZÁCIÓ

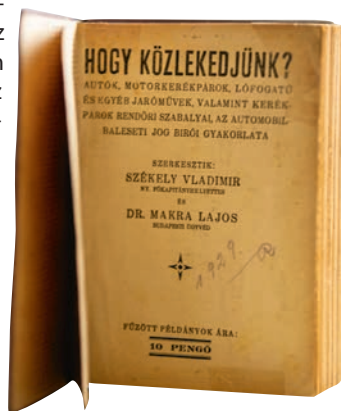

PUBJEDÁTÓL OCTA

A SZOLGÁLATI VAGY JÁRÓRGÉPKOCSI NAGYJÁBÓL EGYIDŐS AZ EGYSÉGES MAGYAR RENDŐRSÉGGEL. AZ I. VILÁGHÁBORÚ UTÁNI IDŐSZAK MEGKÖVETELTE A HATÓSÁGTÓL, HOGY GÉPJÁRMŰVEKKEL EREDJEN A BŰN NYOMÁBA. MÁR A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT IS ALKALMAZTAK AUTÓT, TEHERAUTÓVAL SZÁLLÍTOTTÁK A CSAPATSZOLGÁLATI EGYSÉGEKET, ÉS A RENDŐRI VEZETŐK IS ÍGY ÉRKEZTEK TEVÉKENYSÉGEIK HELYSZÍNÉRE.

Ezerszám vannak a testületben, akiknek első meghatározó élményük a testülettel az volt, amikor rendőrautóba ültek.

– A II. világháború utáni géppark döntően megegyezett a szocialista országok autógyártásának márkáival – mondta Bogdán András alezredes, a Hagyományörző Díszegység parancsnoka. – A rendőrség szovjet Pobjedát, majd az ennek alapján készült Warszawát használt az ötvenes években. 1956-ban került először URH-rádió az autóba, ami forradalmi újtásnak bizonyult a bűnüldözésben. Az eszköz töredék reagálási időt tett lehetővé. Korábban egy autós egység indítása az esetről befutó első jelzés után a vonalas telefonon és az élőlövész információtadáson alapult. A járműveknek tehát meghatározott, telefonnal ellátott

ponton kellett tartózkodniuk. A beszerelt rádió lehetővé tette, hogy a mozgásban lévő és az elkövetés helyszínéhez legközelebb tartózkodó kollégák „vegyék a küldést”. A hatvanas-hetvenes években a testület már ezzel ellátott Volgát, Moszkvicsot használt, ezután következett a meghatározó Lada-korszak. 1972-ben a magyar állam már kimondottan rendőrségi felhasználásra kék Zsigulikat rendelt, ezeken he-

lyezték el a fehér „Rendőrség” feliratot. Gyártási kapacitás híján a Szovjetunió egy idő után nem tudta teljesíteni a megrendeléseket. Jöttek a fehér Zsigák, oldalukon ekkor jelentek meg a kék sávok, bennük fehér betűk. Később leegyszerűsítették a hatósági megjelenést: eleve fehér autókat rendeltek, amikre betűsablonokkal festették a feliratot. Ebben a korszakban a Lada-k több generációja mellett bizonyos területeken szerephez jutottak az 1500-as Polski Fiatok is. A rendszerváltás után jelentek meg Volkswagen Golf II-esek és Opel Astra F-ek a járműflottában. Erre az időszakra tehető a kombinált motorizált egységek alkalmazása; az úgynevezett Delfin-egységeket két motoros rendőr és egy autós járőr-páros alkotta. Kihasználva a motorok mozgékonyágát, első számú reagáló egységként a motorosok a zsúfolt utakon is hamar kiértek, és számíthattak a befutó autós egység támogatására is.

A hőskorban UAZ terepjárókkal küzdött meg az úttalan utakkal, a természetes akadályokkal, örökükbe később Lada Nivák léptek. Sokan őriznek jó emlékeket a puritán szovjet dzsipekről: ki a csepeli kavicsbányák megközelítésénél vette hasznát, ki a Budaörs környé-

ki dombos-hegyes körzet bejárásánál. Az ug-rásszerű technikai fejlődés, az évről évre megjelenő új vívmányok egyre kevesebb időt engedtek egy-egy típusnak. A rendőrség is mind gyakrabban cserélte le járműparkját erősebb, gyorsabb, biztonságosabb, célszerűbb járművekre. Szerencsére felmerült annak igénye is, hogy jó volna valamit megőrizni a múltból.

– Józsefvárosban 1995-ben részt vettünk Bacsó Péter Kis Romulus című, bizonyos rendőri kérdéseket körüljáró tv-filmjének forgatásán – meséli az alezredes. – Felvételek szünetében, a VIII. Kerületi Rendőrkapitányságon kávézva egyszer csak arról kezdtünk beszélgetni, hogy hová lesznek a múlt tárgyai, darabjai, ereklyéi. Én sajnáltam volna, ha nem marad semmi nyoma a testületi félmúltnak, ezért magánkezdeményezésként nekiláttam egy Moszkvics „besorozásának”. Tudtam, hogy rendszeresítették annak idején, majd az eredeti járórkocsival megegyező színűre fényeztettem. Somogyi kollégák jóvoltából eredeti betűsablonokkal készítettem rá feliratot, akkori felszerelési tárgyakat vásároltam bele. Pintér Sándor belügyminiszternek tetszett az ötlet, támogatva, hogy az aktív szolgálatból kivezetésre szánt érdekesebb darabokat a Hagyományör-

AVIÁIG

Bogdán András
alezredes

ző Díszegység számára megszerezzük. Három csatornán keresztül bővítjük állományunkat: a nagyon régi modelleket magángyűjtőktől vásároljuk, de kérésre ellát bennünket a Budapesti Rendőr-főkapitányság és a Készenléti Rendőrség is. Flottánkba került eddig egy 1200-es, egy kocka Lada és egy Niva, egy VW Golf és egy Caddy, két különböző generációs Opel Astra, van Ford Mondeónk és Octaviánk is. Befogadtunk több, a határőrségnél szolgáló típust, van Hollandiából ajándékba kapott, Mercedes kisbuszba integrált mobil vezetési pontunk, Star vízagyúnc. Őrizzük azt a kimondottan az 1991-es máriapócsi pápalátogatásra beszerzett mobil csomagröntgenező buszt is, amivel az egyházfő közelében a hívek poggyászeit világították át. Ezeknek az autóknak megőrizzük az állagát, és használhatók is. Évente több rendezvényre látogatunk e járművekkel. Ilyenkor nem panoptikumként tartózkodunk a közterületen, hanem normál rendőri egységként kicsit korosabb autóállománnyal. Az egység tagjai aktívak, van, hogy korabeli egyenruhában, de a szolgálatellátáshoz jogosultsággal, ügyintézői engedéllyel, kitöltött menetlevéllel rójuk az utakat. Megtörtént, hogy haladásunk útvonaláról érkezett lakossági jelzés, így mi értünk elsőnek a bejelentőhöz. Annak rendje-módja szerint felvettük vele a kapcsolatot, azaz szerttük volna: hosszú percekig tátott szájjal nézte a járműkaravánt, nem tudott megszólalni a meglepetéstől.

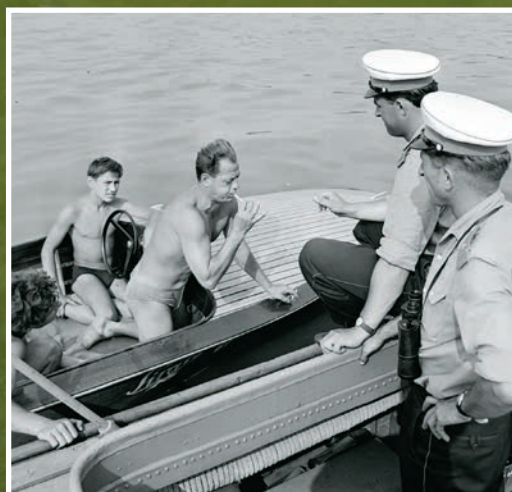

SZOLGÁLATOK 100 ÉVE

VÍZEN VANNAK

A VÍZIRENÉSZET TÖRTÉNETE 1881-IG NYÚLIK VISSZA. A DUNÁN 1897-BEN MEGSZERVEZTÉK A DUNAI KERÜLETI KAPITÁNYSÁGOT. 1921-BEN ÁLLÍTOTTÁK FEL A MAGYAR KIRÁLYI FOLYAMŐRSÉGET, AMELYNEK FELADATKÖRÉT KÉPEZTÉK A FOLYAMRENÉSZETHEZ TARTOZÓ KÖZBIZTONSÁGI, IGAZGATÁSI TEENDŐK ÉS A VÍZIRENÉSZETI SZABÁLYOK BETARTATÁSA.

Az álló- és folyóvizek területét a révkapitányságok között osztották fel. Alárendeltségükbe tartoztak a révőrségek, amelyek gyakorlati teendőket végeztek. A vízirendészet egyfajta kiskapuként is szolgált 1921-től. A trianoni döntés értelmében Magyarország kis létszámú katonai haderőt tarthatott fegyverben, ám a korlátozás a vízirendészetre nem terjedt ki. A révőrségek és a révkapitányságok mögé szervezték meg a folyamőrség honvédelmi feladatok ellátására szánt katonai részét. A folyamőrség létszáma 1620 fő lehetett, 8 őrnaszád, 2 nagy, 10 kis motorcsónak tartását engedélyezték.

1924-ben létrehozták a budapesti, a piszkei és a makói révkapitányságot, 1925-ben a nyergesújfaluin és az oroszvári révkirendeltséget. 1927-ben a Dráva hajózásának ellenőrzésére Barcon révkapitányságot hoztak létre. A balatoni hajózás ellenőrzésére Siófokon jött létre révkapitányság. A kalocsa-foktői révkirendeltséget révőrséggé szervezték át. 1929-ben Csepelen is révkapitányságot állítottak fel. A szegedi révkapitányság tehermentesítése céljából

a Felső-Tisza-szakaszon új révkapitányságot szerveztek, Dunacsúnyban pedig révkirendeltséget.

Már 1876-tól gondolkodtak a döntéshozók a „Dunába ugró életuntak problémájának megoldásán”. A szabályozott beavatkozásra 1926-ig kellett várni: Bosnyákovits Károly rendőrfelügyelő bátyja elvesztése nyomán tervezet készített a dunai mentőőrség felállításáról. Parti mentőházakból és csónakokból állomásláncolatot alakított ki állomásonként három posztos rendőrrel. Kimagasló hatékonyságot ért el: 1926-ban 36 vízbe ugróból harminckettőt mentettek meg.

A többször átalakított Dunai Vízirendészeti Rendőrkapitányság félmúltjára Csobay Balázs alezredes, bűnügyi osztályvezető és Máté Tamás alezredes, igazgatásrendészeti osztályvezető emlékszik:

– Az egypártrendszerben piros színnel regisztráltak az áthaladó nyugati hajókat, volt

időszak, amikor kíséretet kellett melléjük biztosítani. Ezek csak tranzitként használhatták felségvizeinket. A kor szellem mindig adott feladatot: lapultunk a Szabadság híd alatt jugoszláv csempészekre lesve, ellenőriztünk kotróhajókat, közveszélyes munkakerülőket, és intézetből elszökött lányokat keresve. Máskor hidakat őriztünk stratégiai pontokként. Általánosságban elmondható, rendészeti terület vagyunk, egy speciális közlekedési ágazat. Hatáskörünkbe tartoznak a vízi balesetek, ugyanakkor van bűnügyi területünk is: a vízen elkövetett vagy hajózással kapcsolatos bűncselekmények is a mi asztalunk. Foglalkozunk bűn- és baleset-megelőzéssel. Munkánk igazgatásrendészeti, szabálysértési vetülete a tiltott helyen fürdőzők ellenőrzése, a vízi alkalmatlanságok besorolása. Ez utóbbi a gyorsan változó trendek miatt folyamatos szabályértelmezést kíván.

KÉT KERÉKEN

A XX. SZÁZAD ELEJÉNEK FEJLŐDÉSE A RENDÉSZET VEZETŐIT IS VÁLTOZTATÁSOKRA SARKALLTA. 1921. AUGUSZTUS 1-ÉN HATVANFŐS LÉTSZÁMMAL KERÉKPÁROS OSZTÁLYT SZERVEZTEK BUDAPESTEN. 1926-BAN AZ EMLÍTETT OSZTÁLY KÜLÖN ALAKULATAKÉNT ÁLLT FEL A KÖZLEKEDÉSI OSZTAG BUDAPESTEN, A MOSONYI UTCAI RENDŐRLAKTANYÁBAN.

A gépjárművek ellenőrzése és főleg a gyorsajtások megakadályozása volt az öt járműből álló motoros osztag fő feladata 1928-ban, gépenként egy vezető és egy intézkedő zsarú üldözte a bűnt. A kerékpáros osztályon belül 1934. augusztus 1-én kezdték szolgálatukat a baleseti járőrök. Oldalkocsis motorkerékpárokon, háromfős személyzet látta el ezt a szolgálatot. A motoros osztag 1941-ben már 4 altiszt és 57 fős rendőri létszámmal rendelkezett, s közülük került ki az állandó útját biztosító egység is. 1943-ban 24 oldalkocsis és 7 szóló-motorkerékpárral látták el a szolgálatot.

1947-ben a fővárosban a járművek száma meghaladta a háború előtti, ami megkövetel-

te a közlekedési szakterület fejlesztését is. A Budapesti Rendőr-főkapitányság igazgatási rendészeti ügyosztályán 30 fős közlekedési ellenőrző részleg hoztak létre, amely beleolvadt az 1948-ban felállított közlekedési ellenőrző őrs szervezetébe. Az őrsnek ekkor öt Jawa motorkerékpárja volt. 1950. május 27-én létrehozták a BRFK-n a közlekedésrendészeti osztályt, amely munkájához 14 darab BMW-t kapott. 1954-ben az osztály már 10 szóló- és 17 oldalkocsis motorkerékpárral büszkélkedett. 1960 tavaszán pedig 24 fővel dízmotoros egység alakult. A feladatokat a zsaruk Simson motorkerékpárokkal látták el, és új egyenruhát viseltek. 1964-ben a szolgálatot 15 oldalkocsis BMW, 4 darab M-72-es oldalkocsis motorkerékpárral és 3 szóló Pannoniával látták el. 1971-ben létrejött a forgalombiztonsági osztály, néhány Pannónia P10-es és P20-as géppel. A '70-es években egyes megyei rendőr-főkapitányságokon, illetve a nagyobb városokban is kialakult a motoros járőrszolgálat iránti igény. A 80-as évekre a gépjárművek számának növekedésével egyre gyakrabban alakultak ki forgalmi torlódások a fővárosban, ezért

szükségessé vált egy speciális motoros rendőri szolgálat megszervezése. 1981 márciusában 56 fővel motoros alosztály létesült, ami 1987-ben már 100 főt számlált. A szolgálat ellátására 40 darab XJ650-es Yamaha, 37 BMW R60 és R65, 30 MZ és 16 BMW R65 díszkísérő motor

állt rendelkezésre. Ekkor már megjelent a későbbi BMW-dominancia, mely trendtökéletesen illeszkedik a nemzetközi szolgálatimotor-felhasználásokhoz.

Forrás: ROKK RSZKK, Justice Law Enforcement Motorcycle Club Hungary

ZSARU ÉS A MOTORJA

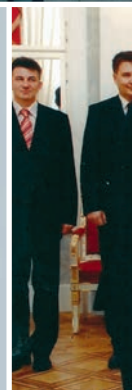
Az utóbbi évtizedekben rendszerezített típusokhoz kapcsolódó érzéseit egy budapesti és egy Pest megyei zsarú fogalmazza meg:

– BMW-palettán motoroztam: az R sorozat 65, 850, 1100, 1150 és 1200-as modelljein – mesélte Bíró Melinda főtörzsőrmester. – Amikor megkaptam az 1100-ast, a delegációkísérő motort, az egyfajta elismerés volt. Szívesen nosztalgiazom, a Hagyományörző Rendőrszázadban is adok motoros szolgálatot.

– A konvojkísérés, a díszkíséret valóban egyfajta kiválasztottság – erősítette meg Horváth Miklós főtörzsszázalós. – Dolgoztam régi MZ-vel és ETZ-vel, többféle Yamahával, a mai napig még több BMW-vel. Különleges élményt a Harley-Davidsonokról jegyzek. Hat darab, kimonodottan rendőrségi célra gyártott amerikai nagyvas került évekkel ezelőtt az Országos Rendőr-főkapitányság tulajdonába.

Vezetők között

Vezetői beszéd

SOKAT MEGÉLT REI

IDÉN TÖLTI A NYOLCADIK X-ET AZ ORSZÁG EGYIK LEGIDŐSEBB NYUGÁLLOMÁNYÚ RENDŐRE. SZAKMAI BERKEKBEN VÉRBELI ZSARUKÉNT EMLEGETIK, AKI A MAI NAPIG NEM TUD ELSZAKADNI SZERETETT HIVATÁSÁTÓL. PELLA LÁSZLÓ NY. DANDÁRTÁBORNOK NEVE A BŰNÜLDÖZÉS LEGNEHEZEBB IDŐSZAKÁBAN VÁLT ISMERTTÉ A KISPESTI ZSIVÁNYOK KÖREIBEN.

A mai napig nagy tisztelet övezi személyét. A kisrendőrtől kezdve a vezetőkig rendszerint kap elismerést.

– Pályafutásomat 1968. január 1-én kezdtem Kispesten, majd a XIII. Kerületi Rendőrkapitányság éléről vonultam nyugállományba 1996-ban – kezdte Pella László ny. dandártábornok.

A tábornok egy véletlen folytán került a zsarulét közelébe. Egy okmánnyal kapcsolatos ügyintézés miatt látogatott el a helyi rendőrkapitányság igazgatásrendészeti osztályára, ahol rögtön felfigyeltek a határozott kiállású fiatalemberre.

– Bekísértek a XIX. Kerületi Rendőrkapitányság akkori bűnügyi osztályvezetőjéhez, majd szolgálatot ajánlottak. A sors fintora, hogy később az osztályvezető a beosztottam lett. Az évek során végigjártam azt a bizonyos számlátrát. Dolgoztam vizsgálóként, fővizsgálóként, bűnügyi osztályvezetőként, kapitányságvezetőként egyaránt. Pályafutásom csúcspontját Budapest rendőrfőkapitányának rendészeti helyetteseként értem el.

Az elődöm nyugdíjba vonult, akkor kaptam a megbízatást. A legnehezebb periódusban, a rendszerváltás idején kellett rendőri csúcsvezetőként fontos döntéseket hoznom. Abban az időben sok szempontból tapasztalatlanok voltunk. Olyan helyzetekkel is találkoztunk, amikre nem voltunk felkészülve, hiszen a szocializmusban esély sem lett volna az adott szituációra. Előfordult, hogy maréknyi emberrel biztosítottunk több száz fős tüntetést, amit sikerült mindvégig békés mederben tartanunk. Fiatalkorom óta hajtott a tettvágy, a tétlenség ki nem állhatom. Gyerekkoromban aktívan sportoltam, versenyszerűen úsztam, majd vízilabdáztam. A szellemi frissesség megőrzése is fontos volt a számomra, sorra teljesítettem az előttem álló vizsgákat. Érettségi után elvégeztem a rendőrtiszti akadémiát, a Rendőrtiszti Főiskolát, majd 1985-ben a jogi egyetemen doktoráltam – emlékezett vissza a ny. dandártábornok.

Saját kérésére, nyugdíjazása előtt néhány évvel, újra az angyalföldi rendőrkapitányság vezetésével bízták meg 1991-ben. Később

Családi körben

Mádl Ferenc köztársasági elnök nevezte ki

Az utolsó állománygyűlés

Esküvői fotó

ENDŐR

sem lankadt a lendülete, ügyvédként praktizált, majd 1998-tól az Országos Vagyonvédelmi Kamara Etikai Bizottságának elnökévé választották. 2003-tól pedig a Kispesti Közbiztonságért Alapítványt vezeti a mai napig. Büszke rá, hogy a szervezet a teljes anyagi forrását a rendőrség munkájának segítésére fordítja. A kapitányság épületének fejlesztései részben az alapítvány erőfeszítéseit dicsérik. Az objektumot 1912-ben kifejezetten rendőri használatra építették, majd később az ügyészségi szekció is itt kapott helyet. A tavalyi év azonban új fordulatot hozott a helyi zsaruknak. A kerületi ügyészség kiköltözött az épületből, majd a rendőrség megkezdte a megüresedett irodák felújítását. Az alapítvány kuratóriuma úgy döntött, hogy az új helyiségek bútorzatának finanszírozását a szervezet vállalja magára.

– Még most, idős koromban sem tudok elszakadni a hivatásomtól. Amiben tudok, és lehetőségem van, segítek, a visszajelzések pedig nem maradnak el. Több országos rendőri vezető elismerő oklevelét vehettem már át. Mégis, a szívemnek legkedvesebb emlékeket aktív éveimből őrzöm. Részt vettem az első magyarországi gyerekrablás eredményes felderítésében. A 70-es évek közepén elvittek egy kislányt az óvodából. Kiderítettük, hogy egy olyan nő a tettes, akinek nem lehetett gyermeke. Később a kicsit is megtaláltuk nála. Szere

rencsére a haja szála sem görbült, ha lehet ilyet mondani, legalább olyan körülmények közé került, mint otthon. Persze, amit a szülei átéltek, azt nem kívánom senkinek. Amikor a kislányt a kollégám ölben cipelve visszaadta, szem nem maradt szárazon. A másik emlékezetes ügy az 1979 nyarán Soós-ügyként elhíresült rendőrgyilkosság. A három elkövető általi bűncselekmény indítéka, hogy egy későbbi bankrabláshoz fegyvert szerezzenek. A hajnali órákban gépkocsijukkal megközelítették az egykori Vörös Hadsereg útján – ma Üllői út – fegyveres szolgálatot teljesítő Gyulai Károly főtörzsrőmester őrbódéját, majd kocsijuk műszaki hibáját színlelve az autohoz csatlakoztak. A főkolompós Soós Lajos pedig egy féltengellyel hátulról leütötte a rendőrt. A pisztolyát elvették, ám az őrbódében nem találták meg a gépfegyverét. A csomagtartóba helyezett áldozatot távolabb akarták eltemetni, de útközben észrevették, hogy még él. Ekkor félreálltak, Soós pedig az acélrúddal tovább verte a magatehetetlen egyenruhást, és átvágta a torkát. Soós egyik bűntársa György József volt, őt nekem és kollégáimnak sikerült elfognunk, majd a Budapesti Rendőr-főkapitányság központi állománya hallgatta ki gyanúsítottként. Az első- és másodrendű vádlottakat kötél általi halálra ítélték, és 1980. október 1-én végrehajtották. Pályafutásom ideje alatt volt egy olyan, dörzsölt besurranó, aki közel száz ügyé-

nek részleteit csak velem volt hajlandó megosztani. Nem tudtam, minek köszönhettem a bizalmat, amire ő azt mondta, hogy hallott rólam, és megbízik bennem. Előfordult olyan is, hogy az egyik kispesti presszóban egy ismeretlen férfi rám kacsintott, majd elindult az üzlet hátsó traktusába. Nem tudtam mire vélni a dolgot, követtem, hogy kiderítsem. A színpalak mögött elmesélte, tudja, kik lopták el a templomi kegytárgyakat. Igaza lett, tippje elvezetett minket az elkövetőkhöz. Más idők jártak. Az éjszakai élet sokat hozott a konyhára. Bárokban, kocsmákban és az utcán szereztük az információt. Cserébe kisebb kihágások fölött szemet hunyunk, de persze csakis olyan ügyekben, amiknek nem volt különösebb súlya – számolt be Pella László.

Rendőrévei alatt a tábournok sorra aratta a szakmai babérokat, mellette pedig két kerületben, Angyalföldön, valamint Kispesten is díszpolgárrá választották. Bekerült a Britishpedia tavaly megjelentetett, Magyarország sikeres személyiségei című enciklopédiájába Pintér Sándor miniszterelnök-helyettes, belügyminiszterrel egyetemben. A rendszerváltást és más jelentős változásokat is megélt szolgálata mellett, olyannyira hűen kitartott, mint felesége ömellette, akivel már 58 éve alkotnak egy párt. Életüket bearanyozza a három lány- és három fiúunokájuk. Második családjának töretlenül a rendőrséget tartja.

ŐRSÉGVÁLT

SZÁZ ÉV RETTENTŐEN NAGY IDŐ A DIVAT VILÁGÁBAN. A FEGYVERES SZERVEZETEK, ÍGY A RENDŐRSÉG UNIFORMISAI IS MINDUNTALAN KÖVETTÉK A TRENDEKET, IDŐRŐL IDŐRE ÁTALAKULTAK AZ UTÓBBI SZÁZ ÉV ALATT.

Az egységes magyar rendőrség képzeletbeli szekrénye is jócskán tele van egykor használt ancúgokkal, kordokumentumként továbbélő egyenruhákkal. Az öltözetet persze nem kizárólag a divat határozta meg. A rendőrnek és a ruházatának is alkalmazkodnia kellett az adott kor vívmányaihoz, követelményeihez, hangulatához, de ideológiájához is. A hatóság embere nem pusztán az időjárás kihívásaira felelve öltött magára különféle ruhákat, hanem megjelenésével egyben képviselt is valamit. Az uniformisnak az egységet, erőt, kulturált megjelenést és tekintélyt egyszerre kellett tükröznie, úgy, hogy az összetársadalmi bizalmat is kiváltsa. 1920-ban a megyei és városi fennhatóságú rendészeti erők egységesítésével, amikor államosították a különböző karhatalmi szerveket, a korábbi, színes palettát mutató, regionálisan különböző öltözetek helyett valóban egyenruhát vezettek be. A kutatók a húszas években színre lépő rendőrt kimondottan elegánsnak, nett megjelenésűnek látják. Azonban nyáron dróttal, viaszosvászonnal a fején, papucsban mehetett szolgálatba az I. világháborút követő időszak zsaruja...

– Természetesen nem átlagos papucsra vagy egyedi fejfedőre kell gondolnunk – segített eligazodni Csetneki Zoltán alezredes, a Hatvani Rendőrkapitányság vezetője, elkötelezett ereklgyűjtő és a testületi múlt kutatója. – Mielőtt a tárgyalt részek rejtélyét felfednénk, érdemes megjegyezni, hogy összességében a száz évvel ezelőtti elődeink öltözéke alapjában hasonlított a mai ruházatra. Ha egy akkori közrendőrt veszünk szemügyre képzeletben, megállapíthatjuk, ő is nadrágot, zubbonyt, és az időjárásnak megfelelően kabátot vagy köpenyt viselt. Szintén évszaktól függően cipőt vagy csizmát hordott.

Fejét sapka vagy sisak fedte. A legegyszerűbb a tábori sapka volt, ez puha, szürke anyagból készült, közterületen nem is viselték, gyakorlatozáskor vették föl. Az utcán is viselt első rendőrsapkán gomb díszelgett piros-fehér-zöldben. Ez volt a „bábmérő”, a huszárcsákóra emlékeztető szövetsapka. Ekkor volt használatos a vastag posztóból készített Zrínyi-sisak. A tiszthelyettesek fejedőit ezüst, míg a tiszteket arany díszítések ékesítették. A háborúban a rendőrök acélsisakot viseltek, ennél érdekesebb talán az a nyári sisak, ami korábban szóba került. Ez formájára a Zrínyi-sisakot imitálta, a nehéz és sűrű nemez helyett azonban egy könnyített változat volt. Fehér színben készítették, anyaga egy vékony drót-vázra kimerévített viaszosvászon volt. Ennek a sisaknak a funkciója a hatóság hivatalos megjelenésének szavatolásán túl a naptól való védelem volt elsősorban. Kizárólag tiszthelyettesek hordták, hiszen ők tartózkodtak olykor egész szolgálatauk során közterületen.

Az első rendőrzubbonyok gazdagon zsi-

nórozottak voltak, ez később visszamaradt. A rendőrségnek nem volt annyiféle speciális uniformisa, mint manapság. A legtöbb rendőr eseménytől függően szolgálati vagy díszegyenruhát öltött, néhány szakterületet láttak el különleges ruhadarabokkal. Bőrkabátot és bogárvédő szemüveget viseltek a motorosok, lószórforgós sisakot, tölténytáskát és láncövet kaptak a lovasok. A rendőrségi papucs rejtélye: nem lábon, hanem derékon hordták a húszas-harmincas években. A zsaruk 4,5 centi széles bőrvetiveltek, erre fogatták fel a karhatalmi célokra rendszeresített, az átlagosnál rövidebb rendőrkardot. Ugyancsak az övre rögzítve hordták a gumibotot és a szolgálati maroklófegyvert. Bilincset szolgálatba nem vittek magukkal. Puskát is rendszeresítették a rendőrségen, de ritkán vették fel a fegyverszobából. A korabeli ruházat és felszerelés szem előtt tartotta a célszerűséget is.

Az alapelvek maradtak, de az uniformisokat változott. A járőr megjelenése 2020-ban:

– Belügyminisztériumi rendelet és az Országos Rendőr-főkapitányság utasítása írja elő; mit kell viselni szolgálatban, és hangsúlyt fektetünk a „hogyan?”-ra is – mondta Csapó Gábor alezredes, az ORFK közterületi és őrszolgálati osztályának vezetője. – Ma

TÁS

EGYENRUHÁK

is alapelv a rendezett, kultúrált, jó benyomást keltő megjelenés: az egyenruhát előírásosan, szépen eligazítva, ahol kell, betúrva kell viselni. Ennek a jó kisugárzásnak a kiégyesítése a személyi higiénia, az ápoltság megjelenés, minden olyan általánosan elvart ismérv, amit a lakosság joggal vár el a hatóság emberétől. A szabályozás ennek szellemében írja elő generális meghatározásként a rendszeresített viseletek közül közterületen a „szolgálati öltözet” elnevezésű ruházatot. Ez férfiak és nők számára azonos: zárt cipő vagy bakancs, pantalló, vasalt ing, nyakkendő, időjárástól függően pulóver, dzseki vagy télikabát, jó időben tányérsapka, hidegben usánka, azaz téli sapka. Eltérhetnek ettől a Készenléti Rendőrség csapatszolgálati egységei, amelyek minden esetben bakancsot, gyakorlóöltözetet és pilotkát, télen kötött sapkát viselnek. És ugyanezt az összeállítást hordják az ORFK vagy Budapesti Rendőr-

főkapitányság munkatársai is különleges feladat esetén.

Száz év alatt sok minden lezajlott, mára emancipálódott a pálya, egy-két kivételtől eltekintve szinte mindegyik terület nyitva áll a szebbik nem képviselői előtt is. A nemek közti különbség az öltözékek tekintetében a díszegyenruhánál mutatkozik meg.

– Szolgálati felszerelések, fegyverek terén is jelentős különbség mutatkozik a járőröknél – folytatta Csapó alezredes. – Maradt a maroklófegyver és a rendőrbot, ami lehet tonfa vagy gumibot. Eltűnt a kard, de megjelentek a kényyszerítőeszközök: a járőrfelszerelés része a bilincs, és a könnygázsóró, palackos vegyi eszköz. Bírsgömb, okmánybevonásra szolgáló gömb, kézi rádiókészülék, íróeszköz, jegyzetgömb, elemlámpa a kötelező felszerelés. Mindig ajánlott, most szinte kötelező a gumikesztyű, a kézfertőtlenítő és az orvosi szájmascsk. A gépkocsizó járőrök ezenfelül a szolgálati autókban tartják a lövedékálló mellényt, kordonszalagot, hullazsákot, kézi alkoholtesztet, AIDS elleni egységcsomagot. Külön utasításra mind a gyalo-

gos, mind a gépkocsizó járőr vihet magával gépkarabélyt. Néhány speciális szolgálati ág a csak náluk rendszeresített felszerelési tárgyakat: a lovas járőrök hosszabb rendőrbotot, a vízirendőrök mentőmellényt és zsebkést, a kerékpárral, segédmotorral szolgáló teljesítő munkatársak a rádió kihan-

gátatot teljesítő munkatársak a rádió kihan-

RENDŐRMÚZEUM

TANÍT ÉS ÉLMÉNYT KÍNÁL

KÉT ESZTENDŐVEL EZELŐTT ÜNNEPELTE FENNÁLLÁSA 110. ÉVFORDULÓJÁT A RENDŐRMÚZEUM, AMELYNEK JOGELŐDJE AZ 1908-BAN ALAPÍTOTT BÜNYÜGI MÚZEUM VOLT. AZ INTÉZMÉNY, AZON TÚL, HOGY GYŰJTEMÉNYE ÉRDEKES, A BŰNÖZÉS ÉS A BŰNÜLDÖZÉS MŰLTJÁNAK ELEMZÉSÉVEL A RENDŐRSÉG SZAKMAI MUNKÁJÁT IS SEGÍTI.

Európában az 1800-as évek végén jelentek meg a bűnügyi múzeumok. Ezek az intézmények összegyűjtötték, valamint tudományosan is vizsgálták a bűnözők és a bűnildözők eszközeinek technikai fejlődését, a bűnjeleket, a szakmai szempontból tanulságos esetek leírását, azok bizonyítékait, az elkövetés eszközeit.

Nálunk igazságügy-miniszteri rendelettel a Budapesti Rendőr-főkapitányság épületében létesült a Bűnügyi Múzeum. Eszerint mindazon elkobzott tárgyakat meg kell küldeni a múzeumnak, amelyek a büntetőjogi tudományos továbbképzés céljaira alkalmasak, vagy a bűncselekmények elkövetésének új módjait vizsgálják meg.

A zárt körű múzeum kezdetben esetlegesen, szakszerűtlenül összehordott 124 tárgyat számlált, és legfőbb célja az volt, hogy segítse a bűnügy területén dolgozók képzését. A rendőrségi bűnjelgyűjtemény valódi múzeummá rendezésével dr. Keleti Géza rendőrfogalmazót, későbbi rendőrfőkapitány-helyettest bízták meg, aki 25 éven keresztül vett részt az intézmény fejlesztésében, majd 1917-től irányításában is. A gyűjtemény az 1940-es évekre már közel 10 ezer

tárgyat őrzött, ám a törzsanyag a II. világháborúban szinte teljesen megsemmisült.

A múzeum az 1950-es évek végén éledt újjá, 1963-ban a Bűnügyi Technikai Intézet épületében talált helyet. Kizárólag zsaruk, rendészeti iskolák tanulói, önkéntes rendőrök, joghallgatók, orvostanhallgatók tekinthették meg, a bűnügyben dolgozók képzésében nyújtott nagy segítséget.

1999 áprilisában új névvel, megújult tartalommal nyílt meg a nagyközönség számára is a Rendőrmúzeum a Mosonyi utca 5. szám alatt. Értékes numizmatikai kollekciónal, fegyver- és egyenruha-, történeti dokumentációs, komoly fényképszakgyűjteménnyel, valamint történeti tárgyakból álló szakgyűjteménnyel várja a látogatókat. Detektívigazolványok, jelvények, régi bilincsek, Rózsa Sándor koponyateteje, a híres nyomozókutya, Kántor kipreparálva, házilag bar-

kácsolt fegyverek, betörőkabátok, korabeli rendőri eszközök és bűnjelek sokasága, híres magyar bűnügyek tablókba rendezett anyaga látható. Megismerhetjük a magyar Bonnie és Clyde páros, a martfűi rém vagy a viszkis rabló történetét, az általuk a bűnelkövetéshez használt tárgyakat, dokumentumokat.

– A két fő irány a rendőrségtörténeti tárgyak és a kriminalisztikai anyag. Előbbinél tárgyak vásárlására szerényebb lehetőség van, viszont sok a felajánlás – mondta Kékini Rozsnyai Éva múzeumvezető. – A kriminalisztikai anyaggal más a helyzet, mi magunk dönthetjük el, melyek azok a mai bűnügyek, amelyek figyelemre méltóak az ügy egyedisége vagy a közfigyelem miatt.

A múzeum emellett szakmailag fontos tanulságokat őriz a rendőrségi munkához, de alkalmi kiállításokat, múzeumpedagógiai programokat, bűnmegelőzési gyerekfoglalkozásokat is szervez.

